

Roman Kempny

"Czas zbawienia : rok liturgiczny
A,B,C", Damian Zimoń, katowice 1992
: [recenzja]

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 25-26, 401-402

1992-93

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Abp Damian Zimoń, CZAS ZBAWIENIA (ROK LITURGICZNY A,B,C,), t. I-III, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1992.

W wydawnictwie Księgarni św. Jacka w Katowicach ukazał się bardzo starannie wydany, 3-tomowy zbiór rozważań metropolity katowickiego, abpa Damiana Zimonia *Czas zbawienia*.

Rozważania przeznaczone na każdą niedzielę roku liturgicznego nie są zbiorem homilii, lecz komentarzy do sprawowanej Liturgii. We wstępie czytamy: „Komentarze liturgiczne dotyczą tego wszystkiego, co jest Słowem Bożym w liturgii, ale przede wszystkim obrzędu. Obrzęd liturgiczny też wymaga komentarza [...]. Komentarze zgrupowane są wokół roku kościelnego, którego szczytem i ośrodkiem są święte dni Triduum Paschalnego. Rok liturgiczny to tajemnica Chrystusa wpisana w czas, aby człowiek zawsze mógł się spotkać z rzeczywistością zbawienia” (s. 3).

Ta myśl stale towarzyszy Autorowi rozważań, stąd tytuł *Czas zbawienia*. Jednocześnie jako duszpasterz jest świadom, iż liturgia sama nie jest w stanie wyrazić swoich twórczych możliwości i przedstawić swoich uświęcających mocy. Jest uwarunkowana przygotowaniem do owocnego w niej uczestnictwa (wiara, znajomość znaków, symboli) i wymaga kontynuacji poprzez pogłębienie treści przyjętego daru (katecheza mystagogiczna). Tylko w ten sposób liturgia staje się *didascalía ecclesiae* (Pius XI).

Liturgia wyczerpuje tylko częściowo życie i działalność Kościoła, ale stanowi jej część istotną. Zakłada jednocześnie działania Kościoła, które liturgię poprzedzają i ją kontynuują (por. KL, 9). Tylko wtedy „Liturgia jest szczytem, do którego zmierza cała działalność Kościoła, i jednocześnie jest źródłem, z którego wypływa cała jego moc” (KL, 10).

Rozważania *Czas zbawienia* są próbą swoistej „mystagogii”, refleksji, która wyjaśnia obrzęd i przybliży tajemnicę sprawowanych w ciągu całego roku liturgicznego „Mysteria Christi”. Pod tym względem pozycja jest jedną z nielicznych publikacji podejmujących się takiego przedstawienia celebracji roku liturgicznego.

„Mysteria Cristi” w tradycji Kościoła mają podwójne znaczenie: historyczne i sakramentalne. W znaczeniu historycznym są to wydarzenia zbawcze, zapowiadane w Starym Testamencie, a wypełnione przez Chrystusa w Nowym Testamencie. Mają one wymiar ponadczasowy i oznaczają nie tylko fakt, ale i jego znaczenie: „Stał się człowiekiem dla naszego zbawienia”; „umarł za nasze grzechy”; „zmartwychwstał dla naszego usprawiedliwienia”. Te prawdy znalazły się od samego początku w wyznaniach wiary Kościoła.

W znaczeniu sakramentalnym „mysteria” oznaczają święte obrzędy i znaki, poprzez które wydarzenia zbawcze są uobecnianie w liturgii Kościoła. W liturgii Kościoła dokonuje się więc niejako synteza ujęcia historycznego i sakramentalnego „Mysteria Christi”. Z jednej strony Kościół poprzez coroczny obchód wspomina wydarzenie zbawcze, a jednocześnie poprzez święte znaki mocą Ducha Świętego czyni je owocne dla życia wspólnoty.

Centralnym wydarzeniem jest Misterium Paschalne Chrystusa. Wspominamy paschę wyjścia z niewoli egipskiej, paschę Chrystusa, sakramenty paschalne i osobiste doświadczenie paschalne każdego ochrzczonego, poprzez przejście ze śmierci do życia, z doświadczenia grzechu do życia łaski. Innymi słowy Kościół przeżywa zapowiedź, wydarzenie, sakrament i wypełnienie.

Rozważania *Czas zbawienia* są próbą przybliżenia tej tajemnicy przeżywanej przez Kościół w czasie każdej niedzielnej Eucharystii i w ciągu całego roku liturgicznego.

Sakramenty Kościoła są owocem tajemnicy Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa. Podejmuje więc Autor również problematykę związaną z wprowadzeniem odnowionych obrzędów sakramentów, inicjacji chrześcijańskiej i pozostałych sakramentów. W swojej refleksji zwraca uwagę nie tyle na „literę”, ile na „ducha” odnowy.

Bazą dla rozważań jest zawsze Słowo Boże, czytane w czasie liturgii. Przepowiadanie Kościoła ma doprowadzić do wiary, którą nowy katechizm ujmuje jako: wiara wyznawana (doktryna), wiara celebrowana (liturgia), wiara przeżywana (życie). Liturgia w tym kontekście jest ogniwem nie dającym się pominąć w przejściu od nauczania do życia.

We wstępie zbioru czytamy: „Liturgia jest przedziwną symbiozą *nova et vetera*, tego co dawne i tego, co nowe” (s. 6). Często więc w komentarzach znajdujemy nawiązanie do różnych tradycji i zwyczajów związanych z rokiem liturgicznym. Autor stara się ukazać nie tylko ich historię, ale i wskazać na sposoby ich adaptacji do warunków i mentalności współczesnego człowieka tak, aby przeżywanie roku liturgicznego i udział wiernych w liturgii Kościoła był świadomy, czynny i owocny (por. KL, 21). Jan Paweł II, w liście apostołskim z okazji 25-lecia ogłoszenia konstytucji o liturgii świętej przypomina, by pobożności ludowej nie lekceważyć ani traktować z obojętnością czy pogardą. „Jednak pobożność ta stale potrzebuje ewangelizacji, aby wiara, którą wyraża, stawała się wciąż bardziej dojrzała i autentyczna” (n. 18).

Rozważania są owocem nie tylko studiów liturgicznych Autora, ale i doświadczenia duszpasterskiego. Stąd też zbiór rozważań skierowany jest do wszystkich, którzy jako Lud Boży gromadzą się w kościołach, by sprawować Pamiątkę Pana. W sposób szczególnie pomocny będzie duszpasterzom, którzy mają przybliżyć wiernym „Mysteria Christi” celebrowane w ciągu roku liturgicznego i podjąć dzieło nowej ewangelizacji.

Ks. Roman Kempny